

Luuk van Middelaar

Praat met Poetin om dit grensconflict te beheersen

De escalatie aan de Pools-Wit-Russische grens toont de zwakte van het Europese buitenlandse beleid. Wij willen de dictator van Wit-Rusland weg hebben, maar we ontberen de middelen. Van Europese sancties valt het Loekasjenko-regime niet om. En nu blijkt hij ons lelijk te kunnen raken.

Migrantensmokkel is Loekasjenko's wraak voor de straf die de EU in mei instelde na zijn schamteloze kaping van een vlucht Athene-Vilnius. Sindsdien haalt Wit-Rusland migranten uit onder meer Bagdad en Beiroet naar Minsk en transporteert ze richting Litouwen, Letland en vooral Polen. Daar loopt de toestand uit de hand, nu duizenden migranten in winters niemandsland kamperen en geweld dreigt.

De ministers van Buitenlandse Zaken van EU-landen, niet naïef, betichten de Wit-Russische leider van „hybride oorlogvoering” en „instrumentalisering van migratie”. Ze erkennen dat deze acties behalve Europa's grondwaarden ook onze belangen schaden. Toch blijven de tegezette nog weg bij de kern: de verhouding tot Rusland.

Een dreigende ramp aan de Poolse grens is de prijs die we betalen voor de slechte relatie met Rusland

---

Wat wel al gebeurt is nuttig en dringend. Ten eerste legt de EU mensensmokkel vanuit het Midden-Oosten via draaischijf Minsk zo veel mogelijk aan banden. Vliegmaatschappijen uit de herkomstlanden - en hun regeringen - werd al deze zomer verzocht niet langer op Minsk te vliegen; onder meer Irak werkte mee. Maandag kondigde Commissievoorzitter Ursula von der Leyen aan dat de EU ook maatschappijen als Turkish Airlines en FlyDubai met sancties wil treffen, zolang zij Wit-Rusland helpen. EU-lidstaat Ierland, dat dwarslag vanwege belangen in de lease-industrie, doet eindelijk ook mee. Op korte termijn zal dit de smokkel zeker terugdringen.

Ten tweede wordt gesproken over steun voor Polen. Daartoe roept de Duitse minister Horst Seehofer in *Bild* op. Geweld aan de grens is uit den boze, maar een muurtje bouwen moet kunnen, zei de minister, eventueel Europees gefinancierd. De EU-grens- en asiendiensten staan klaar, maar Warschau handelt het liever zonder pottenkijkers af. En een blinde muur met prikkeldraad, zonder deur voor asiel, zal tot hu-

manitaire drama's in de bossen van Wit-Rusland leiden, waarvoor de EU dan mede verantwoordelijk is.

Te weinig horen we echter over wat de EU-lidstaten, waaronder Nederland, richting Moskou willen of kunnen ondernemen. Een dreigende ramp aan de Pools-Wit-Russische grens is de prijs die we betalen voor de slechte relatie met Rusland.

Eigener beweging zal president Loekasjenko niet opstappen. Evenmin zal de Wit-Russische bevolking ten tweede male tegen hem in opstand komen, na de bloedige represailles vorige keer. Deze dictator verdwijnt enkel van het toneel wanneer de steun van Moskou wegvalt.

Waarom ondersteunt Poetin zijn buurman Loekasjenko? Niet uit vriendschap, maar uit vrees dat een machtswisseling in Minsk ten koste zal gaan van de Russische invloedssfeer in de regio. Om het schrikbeeld van een toekomstig NAVO- of EU-lidmaatschap voor Wit-Rusland te voorkomen zal het Kremlin ver willen gaan. Hoe ver, maken we sinds 2014 mee rond Oekraïne. Het is dus illusoir te denken dat economische sancties tegen Rusland veel zullen uithalen voor het Wit-Rusland-beleid van dat land. Voor Moskou draait het om de staatsveiligheid.

Zoals Hans Kribbe, Ruslandkenner en auteur van een boek over Europa's omgang met dictators en *strongmen*, op Twitter schreef: „Zonder op zijn minst een functionerende diplomatieke relatie met Moskou kan de Unie geen vuist maken tegen Loekasjenko.” De situatie kan enkel worden opgelost met een strategische dialoog tussen de Europese landen en Rusland. Die moet gaan over de continentale veiligheidsarchitectuur en de status van de ‘grenslanden’, al die staten die liggen ingeklemd tussen democratisch Europa en autocratisch Rusland, met name Wit-Rusland, Moldavië, Oekraïne en Georgië.

Telkens als Frankrijk en Duitsland zo'n strategische dialoog bepleiten, zoals Macron en Merkel afgelopen juni, piept de rest dat Poetin een duivel is met wie we niet mogen praten. Veel Europese landen besteden het gesprek met Moskou liever uit aan de Verenigde Staten. Maar zoals president Biden openlijk zei na het debacle in Afghanistan: alleen als het om directe Amerikaanse veiligheidsbelangen gaat, vindt Washington het relevant.

We kunnen dus niet alles tegelijk willen. *En* onbegrensd barmhartigheid zonder prikkeldraad. *En* democratische zelfbeschikking voor onze bureaus tot onder de neus van Poetin. *En* dan ook graag kleine legers en betaalbaar gas. Tijd voor een strategische ordening van onze hoogste waarden en belangen.